

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒

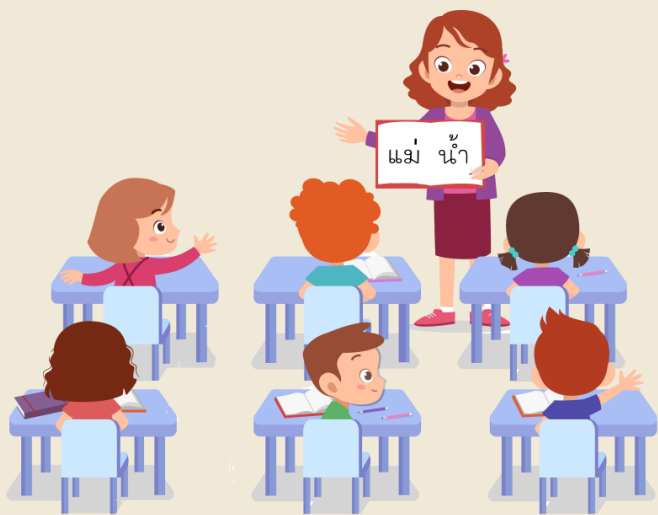
เรื่อง

คำมูลและคำประสม

ผู้สอน ครูวิชุดา กลิ่นจางกล

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

คำมูลและคำประสม

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายความหมายและลักษณะของคำมูลพยางค์เดียว และคำมูลหลายพยางค์ได้
๒. จำแนกคำมูลพยางค์เดียวและคำมูลหลายพยางค์ออกจากกันได้
๓. อธิบายความหมายของคำประสม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ หลักการสร้างคำประสม
๔. สร้างคำประสมได้

ปริศนาคำทาย

อะไรเอ๋ย

มีหูสองข้างตรงกลางเป็นแฉ่อง

อะไรเอ่ย

มีหูสองข้างตรงกลางเป็นแฉ่อง

กระทะ

อะไรเอ่ย

ปู่ย่าตายายชอบตำแล้วนำไปเคี้ยว

อะไรเอ๋ย

ปู่ย่าตายายชอบตำแล้วนำไปเคี้ยว

หมาก

อะไรเอ๋ย

ดูร้ายนักหนา ภายใต้น้ำทะเล

อะไรเอ๋ย

ดูร้ายนักหนา ภายใต้น้ำทะเล

ฉลาม

อะไรเอ๋ย

เดินได้เดินดี ถ้าหยุดต้องตายทันที

อะไรเอ๋ย

เดินได้เดินดี ถ้าหยุดต้องตายทันที

นาฬิกา

อะไรเอ๋ย

ต้นเท่าครก ใบปรกดิน

อะไรเอ๋ย

ต้นทำครก ใบปรกดิน

ตะไคร้

กระทะ

หมาก

ฉลาม

นาฬิกา

ตะไคร้

โอบความรู้

ให้นักเรียนศึกษาโอบความรู้

เรื่อง คำมูล

ดาวน์โหลดโอบความรู้ได้ที่ www.dltv.ac.th รายวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

คำมูล คืออะไรกันนะ

คำมูล คือ คำพื้นฐานที่มีความหมายสมบูรณ์
ในตัวเอง เป็นคำที่สร้างขึ้นโดยเฉพาะ อาจเป็น
คำไทยแท้ หรือเป็นคำที่มาจากภาษาอื่นก็ได้ และ
จะเป็นคำพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ก็ได้

ชนิดของคำมูล

คำมูลพยางค์เดียว

คำมูลหลายพยางค์

คำมูลพยางค์เดียว

คำมูลพยางค์เดียว คือ คำพยางค์เดียว
ที่มีความหมายชัดเจนในตัว จะเป็นคำที่มา
จากภาษาใดก็ได้ และเป็นคำชนิดใดก็ได้

ตัวอย่างคำมูลพยางค์เดียวที่มาจากภาษาต่าง ๆ

ภาษาไทย พ่อ แม่ นก แดง แก้ว

ภาษาอังกฤษ บาส บอล ฟรี น็อค ชัวร์

ภาษาจีน เกี้ยว โต๊ะ เก่ง ฮิว ป้า

ภาษาเขมร อวย ตรวจ ผลาญ เพลิง เพ็ญ

คำมูลหลายพยางค์

คำมูลหลายพยางค์ เป็นคำหลายพยางค์
เมื่อแยกแต่ละพยางค์แล้ว อาจมีความหมายหรือไม่มี
ความหมายก็ได้ แต่ความหมายของแต่ละพยางค์
ไม่เกี่ยวข้องกับความหมายของคำมูลนั้นเลย

ลักษณะของคำมูลหลายพยางค์

๑. ประกอบด้วยพยางค์ที่ไม่มีความหมาย

๒. ประกอบด้วยพยางค์ที่มีความหมายเพียงบางพยางค์

๓. ประกอบด้วยพยางค์ที่มีความหมาย แต่ความหมาย
ของคำนั้นไม่มีเค้าความหมายของแต่ละพยางค์เหลืออยู่เลย

๑. ประกอบด้วยพยางค์ที่ไม่มีความหมาย

เช่น “ขนม”

ขะ ไม่มีความหมาย

หนม ไม่มีความหมาย

ขนม ของกินที่ไม่ใช่กับข้าว มักปรุงด้วย
แป้งหรือข้าวกับกะทิหรือน้ำตาลของหวาน

๒. ประกอบด้วยพยางค์ที่มีความหมายเพียงบางพยางค์

เช่น “นาฬิกา”

นา	👉	พื้นที่ลักษณะคล้ายนาสำหรับการเกษตรอื่น ๆ
ฬิ	👉	ไม่มีความหมาย
กา	👉	นกชนิดหนึ่ง , ภาชนะสำหรับใส่น้ำหรือต้มน้ำ
นาฬิกา	👉	เครื่องบอกเวลา

๓. ประกอบด้วยพยางค์ที่มีความหมาย แต่ความหมาย
ของคำนั้น ไม่มีเค้าความหมายของแต่ละพยางค์เหลืออยู่เลย

เช่น “นารี”

นา พื้นทีลักษณะคล้ายนาสำหรับทำ
การเกษตรอื่น ๆ

รี ลักษณะเรียว, ไม่กลม

นารี นารี ที่แปลว่า นาง, ผู้หญิง

ตัวอย่างคำมูลหลายพยางค์ที่มาจากภาษาต่าง ๆ

ภาษาไทย	☛	กระดาศ	ประตู่	มะละกอ	กระดุม
ภาษาอังกฤษ	☛	โปรแกรม	เทคนิค	คอมพิวเตอร์	
ภาษาจีน	☛	เกาเหลา	ก๋วยเตี๋ยว	บะจ่าง	
ภาษาเขมร	☛	เจริญ	กระป๋อง	กบาล	เสด็จ

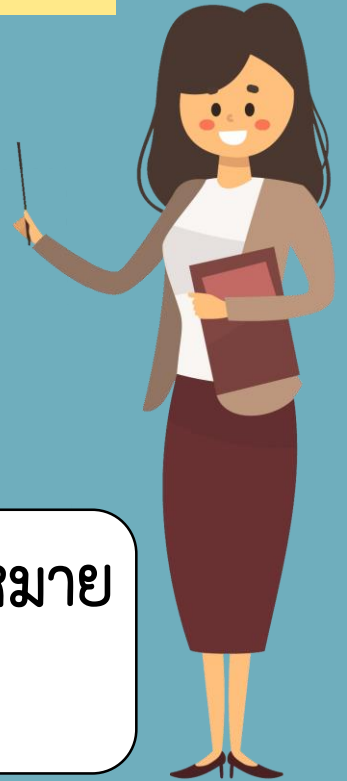

หลักสังเกตคำมูลหลายพยางค์

๑. เปล่งเสียงหลายครั้ง

๒. มีความหมาย

๓. เมื่อแยกพยางค์แล้วจะมีบางพยางค์ที่ไม่มี
หรือทุกพยางค์ไม่มีความหมาย

ใบงาน

ให้นักเรียนทำใบงาน

เรื่อง คำมูล

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาคำมูลไว้ในตารางให้ถูกต้อง

ดาวน์โหลดใบงานได้ที่ www.dltv.ac.th รายวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาเลือกคำมูลใส่ในตารางให้ถูกต้อง

ตราด	ผอบ	ปราชญ์	สารท	เหงา
วุฒิ	ขนม	สลัก	อับ	ตลาด
พดลม	ผลไม้	จวก	ไม้เรียว	ผ้าห่ม
จรด	แกร่ง	แก้วน้ำ	สละ	ผู้ชาย
บาส	ม้านั่ง	พิสดาร	ลุ่น	วิทย์
แก้ม	ร้อนเย็น	แกลง	ดอกไม้	เสื้อผ้า

คำมูลพยางค์เดียว

คำมูลหลายพยางค์

- ๑.....
- ๒.....
- ๓.....
- ๔.....
- ๕.....
- ๖.....
- ๗.....
- ๘.....
- ๙.....
- ๑๐.....

- ๑.....
- ๒.....
- ๓.....
- ๔.....
- ๕.....
- ๖.....
- ๗.....
- ๘.....
- ๙.....
- ๑๐.....

ใบงาน

เรื่อง คำมูล

คำประสม

กิจกรรม มาแล้วค่ะ

นักเรียนวิเคราะห์ลักษณะของคำที่ครูนำมาให้ศึกษา
แล้วพิจารณาว่าคำที่ตนเลือกมีลักษณะอย่างไร

ยาลีฟีน

ตีบทแตก

ตู้เย็น

ยา/ลี/ฟัน

ตีบทแตก

ตู้เย็น

คำประสม คืออะไรกันนะ

คำประสม เป็นคำที่สร้างขึ้นใหม่ จากการนำ
คำมูล ๒ คำขึ้นไปมารวมกัน เกิดเป็นคำใหม่
มีความหมายใหม่ ทำให้มีคำใช้ในภาษาไทยมากขึ้น

ลักษณะของคำประสม

๑. คำประสม เกิดจากคำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไปมาประสมกัน แล้วเกิดความหมายใหม่ แต่ยังมีเค้าความหมายเดิมอยู่ เช่น

ตัวอย่าง

พ่อ

หมายถึง

สามีของแม่

ตา

หมายถึง

พ่อของแม่

พ่อตา

หมายถึง

พ่อของภรรยา

ลักษณะของคำประสม

๒. คำประสมสามารถแยกเป็นคำ ๆ ได้ และคำที่แยกได้แต่ละคำมีความหมายต่างกัน เมื่อนำมารวมกันความหมายต่างจากคำเดิม เช่น

ตัวอย่าง

ปาก	หมายถึง	อวัยวะของคนและสัตว์สำหรับ กินอาหาร และใช้ออกเสียง
กา	หมายถึง	นกชนิดหนึ่ง หรือภาชนะสำหรับ ใส่น้ำหรือต้มน้ำ
ปากกา	หมายถึง	เครื่องมือสำหรับขีดเขียน

ลักษณะของคำประสม

๓. คำที่มาประสมกันจะเป็นคำมูลในภาษาใดก็ได้

เช่น

เข็มทิศ (ไทย + สันสกฤต)

รถเก๋ง (บาลี + จีน)

ตู้โชว์ (จีน + อังกฤษ)

ลักษณะของคำประสม

๔. คำประสมที่เกิดจากคำมูล ซึ่งมีลักษณะ
เป็นการย่อคำหลาย ๆ คำ ส่วนมากมักจะขึ้นต้น
ด้วยคำว่า นัก ชาว ช่าง หมอ การ
ความ ผู้ ของ เครื่อง ที่

ลักษณะของคำประสม

๕. คำประสม เป็นคำชนิดใดประสมกันก็ได้

เช่น

นาม + นาม เช่น แม่ค้า พ่อบ้าน แปรงสีฟัน

นาม + กริยา เช่น แบบเรียน เข็มกลัด ยาดม

กริยา + นาม เช่น กินใจ เล่นตัว เข้าใจ

ลักษณะของคำประสม

๕. คำประสม เป็นคำชนิดใดประสมกันก็ได้

เช่น

นาม + วิเศษณ์ เช่น น้ำแข็ง ถั่วเขียว หัวหอม

กริยา + กริยา เช่น ต้มยำ พิมพ์ดีด จดจำ

บุพบท + นาม เช่น ข้างถนน นอกคอก ต่อหน้า

ลักษณะของคำประสม

๕. คำประสม เป็นคำชนิดใดประสมกันก็ได้

เช่น

วิเศษณ์ + วิเศษณ์ เช่น อ่อนหวาน หวานเย็น

วิเศษณ์ + นาม เช่น อ่อนข้อ สองหัว

หลักสังเกตคำประสม

คำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไปรวมกัน **เกิดคำใหม่**

มีความหมายใหม่ เป็นคำประสม

พัดลม	หมายถึง	เครื่องพัดให้เย็นด้วยแรงไฟฟ้า
มือแข็ง	หมายถึง	ไม่ค่อยไหว้วคนง่ายๆ
เสื้อกล้าม	หมายถึง	เสื้อชั้นในชาย
ลูกน้อง	หมายถึง	ผู้ที่ค่อยติดส่อยห่อยตาม

หลักสังเกตคำประสม

คำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไปรวมกัน

ไม่เกิดความหมายใหม่ ไม่ใช่คำประสม

ลมพัด

หมายถึง

ลมโชยมา

มือขาด

หมายถึง

มือถูกสิ่งใดสิ่งหนึ่งตัดขาด

คอเจ็บ

หมายถึง

คออักเสบ

เลื้อเปื้อน

หมายถึง

เลื้อติดสิ่งที่ทำให้เกิดความสกปรก

ใบงาน

ให้นักเรียนทำใบงาน

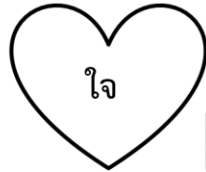
เรื่อง คำประสม

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำคำที่กำหนดให้ต่อไปนี้มาสร้างเป็นคำประสม

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำคำที่กำหนดให้ต่อไปนี้มาสร้างเป็นคำประสม

--	--	--	--

--	--	--	--

--	--	--	--

--	--	--	--

ใบงาน

เรื่อง คำประสม

สรุปบทเรียน

คำมูลและคำประสม

บทเรียนครั้งต่อไป

หลักการสร้างคำซ้ำ

ดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

รายวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑